

SZEVEDI HIRADÓ.

63-ik szám.

Vasárnap, nyárutó (augustus) 5-én 1860.

Második évfolyam.

Megjelenik:

Hetenkiut kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:

Szentháromsiguten, Geislerféle ház, 872. szám, havá a kéziratok bérmentve utasítandók.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Szegeden hazhozoradással: Egész évre 6 frt. — félévre 3 frt. — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Videkre postán: Egész évre 8 frt. — félévre 4 frt. — évnegyedre 2 frt. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az úthasas petisor egyezri hirdetését 7 ujkr kétszerenél 6 ujkr. többszörénél 5 ujkr. Bélyegdí minden egyes beíratásért 36 ujkr. A nyíltérben a háromhasas petisor igrtatási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzék és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez emezendők.

Alföldi viszonyok.

Miért nincs pénzünk.

III.

Későn folytatom e kérdés fejtegetését, oly későn, hogy első két feleletemre sokan talán már nem is emlékeznek. Ahelyett, hogy visszaküldene-
nem olvasóinkat a „Szegedi Híradó” 53. és 56. számába, jobbnak tartom, még egyszer elmondani, hogy nálunk a pénzhiány nem új tönemény, hanem régi; nem is mulékony, hanem állandó; nem részenkénti, vagyis mint az esőről mondjuk, nem pástás, hanem országos, melyben egy szenved a fölföld, mint az alföld, a határvidék csakis ugy mint az ország belseje, és a mezők lakója éppen ugy mint a városoké, sőt a fűváros sínes kivére aloha. Hogy ilyen bajnak oka sem lehet más, mint régi, általános és folytonos: talán nem szorul bizonyításra.

Hadd mondóm el még egyszer azt is, hogy nálunk a föld visel terhet egyedül, és ennek az egyetlen teherviselőnek meg volt köve keze lába a legujabb időköz és minden bilincsetől maig sem szabadditottuk meg. Még tömördek föld nincsen el-
különítve, még tömördek földmívelő nem bírja illetékét egy tagban, hanem szíj módjára elnyuló csikokba, melyeket okserűn művelni teljes lehetetlen; de még tömördek sokan vannak ország-
szerte, kik egész földilétüket egy tagban kikapni nem is hajják, sőt ezt teljes erővel még ellen-
zik is.

Hadd ismétlem továbbá, hogy az ipar cikkei szeretik, talán mód föltött is, de az ipar meggy-
keresztetésére nem tettünk nagyon sokáig semmit, és mikor tenni kezdünk, nem tettünk eleget, és a legszükségesebbt nem tesszük most sem, pedig semmibe sem kerülne, vagyis: az iparost még ma sem becsüljük érdeme szerént, és a legtöbb mesterember még messze van attól, hogy bliskén mondhatná: én mesterember vagyok!

Lefelé fordulva a nép alsó rétegei felé, igen is, talán túlságosan is nagyra tartotta magát a mesterember; sőt fölfelé is, ha a művészet vagy tudomány emberét még a magánál is mostohább helyzetben látta fáradozni és gürnyedezni, kész volt számkotró, gúnys mosolyával; hanem a pénz-
es, a fényűző emberrel szemben legtöbb mesteremberünk egészen el szokta volt vesztetni az egyensúlyt és az önértet. Számtalan esetet tudok, hogy a készpénzzel fizető szegény embernek munkáját hátrátette, hogy a hitelbe dolgoztató urasnak eleget tehessen; pedig mily sokszor vesztette el az uracson azt, amit a szegény emberen keres vala.

Azonban ideje, hogy kérdésem fejtegetésében egy lépéssel tovább menjek, mely járatomban ki fogom mutatni, hogy a kereskedés azon foglalkozás, mely után leg hamarabb lehet remélni töké-
pénzek alakulását.

Ennek megmutatására elég lesz megnéznünk, mi a kereskedő dolga. Már e lapokban volt szá-
vam róla, hogy a kereskedő dolga odaállni a termesző és fogyasztó közé és kielégíteni mindkettő-
nek vágyait. Hogy ezt a kereskedő sikerrel tesse, végre neki a világ jelen állása szerént máris tö-

képénze vagy hitre van szüksége, hogy az áruba bocsátandó cikkekből kellő mennyiséget beszerez-
hessen és boltját fölserelhesse. Ha azután kellő tudománnyal, szorgalommal és becsületességgel folytatja munkáját; ha a körülmények kedvezők és mint mondani szoktuk, Isten áldása kíséri: nem csak tisztességes módon meg fog élni keresete után, hanem idő fölytával annyira gyarapodhatik is, hogy fizetést eladván, annyi pénzt kap érte, hogy annak kamatjaiból ezentül munka nélkül is megéljen. És ime előáll a töképezés, ki azután vagy egyszerűn kamatra adja ezreit, vagy részvényes vállalatokba fekteti pénzét, vagy, ha eddig nem volt, földet, házat, hajót vesz, meglehet hogy gyárat épít, bányát nyit, szóval pénzt odaveteli, ahonnan legbiztosab és legtöbb kamatot remél!

És itt van egyik oka annak, hogy nálunk a töképezés emberek száma oly csekély. Mivel kereskedésünk ugyszólván nem is volt, nem is támadhattak utána tökéik; mivel a kereskedés azon árnyéka, mely köztünk lézengett, kis tökével, mostoha körülmények közt, kis körben és lassan mozgott: akkora tökéik, melyek után csupán kamatból tisztességesen meg lehessen élni, nem keletkezhetek és a boltos élte fogytagt volt kénytelen megmaradni munkája mellett; és mivel ez a kevés kereskedés is nem hazafiak kezén forga, hanem ide-
geneken, kik saját hasznukon kívül egyébre nem tekintettek: amint egy kis töké gyűlt, ingatlank vásárlására fordították a magyar földbirtok egy-
másután eszerlő gazdáját.

Mindezeket látván, nem azon csudálkozom, hogy pénzünk nincs, hanem inkább azon, hogy még vagyunk.

Azért átvölzök minden bármilyen kis jelt, mely e téren is javulásra mutat, oly melegen; azért tö-
rökszem minden lépten hazafiaink és leányai figyel-
mét azon sokszoros áldásokra irányozni, melyekkel a lelkesen fűzött kereskedés meg szokta jutalmazni az egyeseket, a nemzeteket és az összes emberi-
séget.

Ezen áldások közül itt és most csak azt az egyet emelem ki, mely abban mutatkozik, hogy a kereskedés nyomán leg hamarabb várható a töké-
pénz alakulása. Az igaz, hogy a pénz egy rákán még nem áldás; az is igaz, hogy a töképezés után élő embernek nagyon okosnak kell lenni, hogy a henyé élté unalma és izgalmai közt testileg lel-
kileg el ne nyomorodjék; de az is igaz, hogy nálunk a természet legszebb adományai kiaknázatlanul hevernek, mert töképezésünk nem elegendő.

Ami, ha az ország erői csak hevernének, már elég kár volna nyagn, de valahogy csak eltűrhethet-
nők; hanem mi történt és mi történni fölyvást velünk?

Az, hogy idegen töképezések építik a vasuta-
kat nálunk és tartják mozgásban rajtok a közleke-
dést; az, hogy idegen töképezések járatták gőzha-
lyókat a Dunán és Tiszán; az, hogy földesuraink mind több-több adót fizetnek kamatképen idegen töképezésekenek. És mindezen ágai a közlekedés-
nek nem egyebek, mint megannyi csatornák, melyeken át az a kevés pénz is, mely hozzánk be-
betéved, el- és kiszivárognai sok esetben oly módon, hogy árnyéka sem tér vissza többé.

Ily gazdálkodás mellett, ha nehéz volt nem kereskedő embernek gyűjtenie tekintélyes tökéit

eddig is, e gyűjtés mind nehezebbé válik azáltal, hogy a legtöbb ember a mostoha viszonyoknál fogva már boldognak mondható, ha ingatlan tökéit meg bírja őrizni az apadtástól, ha meg tud élni adósá-
csinálás és birtokának, jövőjének terheltelessé nélkül.

A töké magában még nem áldás, hanem azzá igen könnyen válhatik, arra csak egy kis okosság kell, s én okosnak tudom, okosnak szeretem a magyart; de töké hiányánál fogva már eddig is tömördeket károsodtunk és fogunk károsodni egyre többet. Ha az idegen hozt tökéit jó; ha nem hozza maga, csak küldi, ő pedig kincz marad: ez már baj. Ennélfogva nem tehetünk jobbat, mint meg-
becsülni a kereskedést, melynek áldásai közé tar-
tozik, hogy a kis tökéit hitel segítségével legha-
rább megnöveszti nagy tökévé, mint Velence, Ge-
nua, a Hansa városok, Németalföld, Anglia és Észak-Amerika földmúltai fényesen tanúsítják. — Sőt könnyű volna fölmutatni példákat itthon is, melyek bizonyítanak, amit mondom. Ami pénzes ember nálunk itt ott van, kereskedésnek köszülheti tökéit. Eszerént nagyon itt az ideje, hogy kereskedésre szánjuk fiataljainkat és kicsi kis tökéinket, ha azt akarjuk, hogy ezentül valamikor legyen pénzre leg-
alább reményünk.

Barai József.

Kereskedelmi és iparmozgalmak.

Újabb fejlemények.

† Az összes tiszaszabályozó társula-
tok gr. Károlyi György elnöke alatt a ne-
vezett gr. ur pesti palotájában küldötték által nagygyűlésre jöttek össze. E ránk nézve nagy fon-
tosságn tanácskozmányok fölyamáról és eredményé-
ről hovatamárabb tudósítandj olvasóinkat.

— A szolnokmegyei gazdasági és lo-
varegylet f. é. nyárutó 5-én választmányi ülést fog tartani a üszelő 30-án tartandó kiállítási előin-
tezkédek megtefele, melyre a választmányi ta-
gok ezennel meghívattak. Egyszermint fölyvátanak a részvényesek gyűjtésére megbízott ívtartók, hogy izeket Király György titkárhoz T. Sz. Miklósa minél előbb küldjék be. A választmány megbí-
zából: Pétery Károly, egyleti jegyzo.

— Fölhívás. A debreceni lovaregylet ala-
kulására kellő engedély megkérvezén, a szervező és alakító közgyűlés t. h. 13-án déltűn 6 órakor fog a debreceni polgári kaszinó teremében megtar-
tatni, melyre a részvényes arakat minél számosab-
ban megjelenni kérem. Fölkérem egyszermint az ívtartó arakat, hogy izeket részvényeikhez együtt a mondott napig Debrecenbe Kiss Lajos egyleti titkárhoz (piac-utca 2146. sz.) beküldeni szivesked-
jenek. Semsey Lajos, az ideiglenes választ-
mány elnöke.

— A magyarországi német erdész-
egylet üszelő 4-7-én Aradon fogja tartani ezévi közgyűlését.

— Albertffy szűl. Kövesdy Szerafina asszonyság magyar női kereskedelmi ta-
noda megnyitására kapott engedélyt. Reméljük, ez nem lesz utolsó, mely hazánkban megnyílik.

— Komáromban az épületfakereskedés az utolsó három évben nagy haladást tett. Ugyanis 1857-ben 11,736, a réa következő évben 11,984, végre 1859-ben 12,151 talp kelt el, ami 2 millió fityni évi forgalmat tesz ki.

— A budapesti ipar és kereskedelmi kamra is komoly figyelemre méltatva a rongylézetet, kimondja, miszerént egyenesen a kivüli magas várm oka annak, hogy évről évre annyi rongy be-
reked; másutt a kivüli várm enyhíthetők, vagy végkép eltűnhetők, holott itt emeltetett, ez killo-

növebben aka annak, hogy míg 1 frt vám mellett az 1831–1847-iki évszázban évenként 43,596 mázsa vitetett ki, 2 frt vám mellett 1852–1857-ig évenként csak 8045 mázsa került kiviteli forgalomba.

— Az erdélyi terménykiállítás, melyet az ardevly gazdasági egyesület jövő őszhó 31. észtő 1, 2 és 3-ik napján rendezni fog, a tárgyak követhető hét csoportra lesznek osztva: 1) Gabonafajok. 2) Takarmány- és olajnövények, festő- és fűszertermények. 3) Haszonkertészeti növények. 4) Nyers és aszalt gyümölcs. 5) Borok. 6) Nyers iparcikkek: kender, len, gyapjú, selyem, tőrő, vaj, olaj, méz stb. 7) Kertészeti és szőlészeti kiséb eszközök. — A rendező bizottságnak a küldeményeket, melyek a gazdasági együleti fiókoknak Nagy Lajos ur szállására címzendők, őszhó 20-ig fogadják. A jutalomdíjakról a közönség a bizottságnak később fogja értesíteni.

— Az „Anker“ című biztosító társasárról a „Neueste Nachrichten“nak azt írják, hogy kétféle körlevelet, illetőleg tudósításokat bocsátott ki: egyiket részvényesei, a másikat a lapok számára. Az egyik és másik tudósítás között 6—7 millió különbség van. Ez sem fogja szállítani a bizalmat iránta.

— Az 1860-iki kölcsön sorsjegyeinek f. hó 1-én történt húzásánál következő sorsszámok jöttek ki: 1129 1405 2085 2494 2776 3021 3819 3830 4479 5165 5384 6898 8615 9524 10071 10289 10330 10467 11467 12562 13387 13403 13571 13639 14613 14657 15229 15589 15948 16183 16209 16399 16732 16880 17258 17054 18004 18470 18818 19352.

— Grand-Boulogne, orvosok francia orvos, ki 1850-ben Havanában orvos volt, a to-rókyai ellen biztos gyógyszerzet fűdözött föl. E gyógyszer egész egyszerűen abból áll, hogy a beteg szájában folyvást apró jégdarabkákat tartogasson. Bármily nagyon fejlődött is ki a baj, mégis szerente 24 óra mindig elégséges, hogy a vesztely elváltatlanság.

— Déli-Németországból a „P. Lloyd“ részletezik az okokat, melyek kíváncsossá teszik, hogy ott a magyar borok és dohány is forgalomba jussanak. Ugylátszik boraink nemessége, dohányunk jósága mindinkább elismerése talál, az e tekintetben élénk forgalmat azonban akadályozták a nagy vámsok.

Tárogató.

— Mai számunkkal küldjük szét az elötvezetési főlíhvást Dugonics András válogatott műveire. Nem kell semmit e sorokhoz teünlük, Szeged ismeri fogja költésességét e valamint városunk egy hazánk lelkes közönsége bizonyosan készséggel teüdi le föllélet azon célra, hogy kétszerez emléket állíthassunk a hon egyike legnagyobb fiának — szellemi, művei öröklése által és nyilvánost, mindenki által látható s szűlvárosában föllálítandó éreszobra által. Ha ez irányban megkezdett törekvésünk sikerhez jut, mához egy évre a Széchenyi-terület Dugonics szobra ékítené.

— Biztos forrásból tudjuk Bécsből, hogy gazdasági együletünk megemlékezőitése még e hónap folytán leérkezendik az illető minisztertől. A f. hó 10-ére kiírt közgyűlés megtarthatásait a miniszterség szintén megengedte. Reméljük eszerént, hogy jövő pénteken 10 órakor nagyszámú helybeli és vidéki együleti tagok jelenendnek meg a városház teremében.

100. — A folytonos esőzésnek ugylátszik valahára vége lesz. Kedvező lévén az idő, sokan jönnek a híres szögüdi búcsúra.

— Zemlényi és társa Széchenyihez címzett kereskedésbe most érkezett nagy szállítmány azon igen kedvelt hazai gyártmány szalmakalapokból, melyeket uraink szűltében hordanak. A nagy választékban érkezett kalapok ára 20 niktől 2 fríg különbözik.

— Derék nőtőmesterünk Neumann ismét egy gyermeket buzott ki a Tisza hullámából. A gyermek P. form u. fia volt s véletlenül hajórról bukkott vízbe.

— A szegedi kaszinó közgyűlése nem 10-én, hanem 14-én délután 4 órakor fog megtartani.

— A kaszinóról lévén szó, eszünkbe jut egy barátunk panasza, melyet mindenesetre följegyzendők véllünk. A kaszinó ugyanis minden félév elején el szokta árverezni hírlapjait, hogy az értektől bejövő összegből is némi költségüket pótolhasson. Ez eddig jól volna; de az nagyon nem jól van, hogy egyik-másik olvasó, ha valamely lapnak valamely cikke nagyon megtetszik neki, magával viszi a lapot s eszerént idegen tulajdonhoz nyúl. Csak egy hónap alatt hatszor fordult elő

esupán egy lapnál ezen nem tiszta eljárás. Mintán pedig tudomásunk van, ki azon ur, ki más lapjait zsebre teszi, szépen kérjük, hagyjon föl vele, különben kénytelenek leszünk legközelebb becses nevével kedveskedni olvasóinknak.

— A szegedi kivelti gőzmalom a múlt hónapban egyemrésszá 800 mért örlt naponként. Egész örleményét jelenleg Konstantinápolyba küldi, honnét jó arany és ezüst pénzt hoz be érte hazánkba. A kivelti gőzmalom oly előnyös szerzőzést költött a gőzhajótársulatokká, hogy a list mázsájának Szegedtől Konstantinápolyig szállítására csak 1 frt 70 krt fizet. E roppant gőzmalom, mely egyébiránt még egyszer annyira sportitudiajja erejét, nagy jótéteménynek tekinthető a gazdára, mert szabott árai mellett mindenkor biztos vévő.

100. — Csütörtökön éjszaka ismerőseink egyike Kanizsa körül fegyveres utonállókra bukkant, kik a fegyveres fenyegetésre legott odább álltak. Ugyanezek az utonállók félóra előtt egy embert lövéssel sebesítettek meg, de amint látszott ök igen kerültek a megsebesült. Minden becsületes embernek fegyverre van szűksége, mert a gazemberek bármily tilalom mellett is még mindig hozzá jutottak. A lapokban olvassuk, hogy az 1849-ben beszédett fegyverek az illetőknek vissza fognak adni. Ideje volna!

— A szerb tamburások a múlt esték esték egyikén megjelentek ablakunk alatt, hogy a szerb és magyar nemzet legkedvesebb dalaival kedveskedjenek nekünk. Sokáig gondolkodtunk, mi indíthatta a testvér nemzet lánosait arra, hogy éppen a mi szerény lakunkat válasszák tisztelőik kifejezése helyéül. Honférienyekkel nem dicsékedhetünk, melyekkel mások is ne dicsékedhetnek; mert mi soha sem tettünk többet költésességünkkel és soha sem fogunk tenni többet. Jól megjegyzendő, hogy hitünk szerén: legszentebb és mulasztatlan költéssege minden hazafiat annyit tenni a honért, mennyit minden ereje megfeszítésével, egész lelke odaadásával tehet. Aki nem tesz, az mulaszt s aki mulaszt, az nem hazafi. Nem vehetjük tehát másnak a szerb tamburások megemlékezését, mint szűrvénél azon őszinte és meleg ezarunk, melyeket lapunkban magunkról és azon nemzetről, melynek tagjai, olvasának. Ily szempontból tekintve, áldjuk a sorsot, hogy nem a magunk, hanem e lelkes nagy magyar város közvéleményének tolmácsai lévén, elmondhattuk testvéreinknek, mennyi bizalom, mennyi szeretet és becsülés van a magyar kebleben irántuk. Amennyiben tehát a nagy közönség érzelmét tolmácsolott, midőn a testvérmagyar lantosairól szólunk, hogy nem magunkat illetet a tisztelt, melyben részesülünk, hanem azon derék magyar közönséget, mely a testvérmagyarok oly lelkesléssel fogadta. Azt, hogy a magyar és szerb, és az testvérek, sokszor elmondottuk, mióta a szerb tamburások köztünk mulatnak, tegyük hozzá, hogy a testvérek mindenkor legjobban szeretik és szeretik ma is a közös úny anyát, az édes drága magyar hazát.

— A szabadkai színház f. é. őszelő 1-től j. é. tavaszéig végeig bére kiadó. A bérletírd egy arany, mi a város pénztárába fizetendő. A vállalkozót a közsög 10 főt fölfával segélyzi. A esőd e magyar szűlvadásokra néve f. hó 20-ig nyitattik meg. Vajha Szegeden is csak egy aranyat kellene fizetnie az igazgatónak ama sok száz forint helyett, melyek jövedelme legszebb részét fölenécsit. Reméljük városunk derék közsögének f. fog valamit lendíteni az ügyön.

— A „Pesti Hírnök“ben egy körösülgyi katólikus áldozat szappan nélkül megmossa azon szerencsétlen pap papot, ki valamelyik egyházi lapban a papok magyar viselkedet keményen kárhoztatta. A derék ekkirő, mintán minden tanodányból kiforgatta a nemtelen vádaskodót, így végzi szavait: „Ha egyháznagyjaink fölvehették (a magyar ruhát), fölvehetjük mi is; ha ök magyarok voltak, azok akarunk lenni mi is; s biztosítjuk ön urat, hogy mindazonáltal oly katólikusok s oly hívek leszünk az egyháznak a magyar ruhában, minőt csak Mária országa mutathat föl; s oly papok, minőt az egyház s annak rendeletei kívánnak.“

— Moeson m. hó 30-án nagyszerű és több tekintetben nevezetes Széchenyi-fümp ment véghez, melyen nem csak a környékbeli értelmiség roppant számmal volt képviselve f. Beldi Ferenc és k. Bemény Gyula vezetése mellett, hanem a vidék román népessége is testvéri indulattal segregett össze, hogy saját egyházában hozza meg a közös hon nagy fiának a hála és emlékezet adó-

ját. — Ily értelemben a szomszéd novai görög egyesült telkessz szűv fölfügés s nemzetünk iránti hő rokonszenvű áradzó jeles beszédet tartott.

— A makói, minden nemzeti ügyet melegen pártoló közönséget Horváth György szűrtársulata muattatja. A makóiak igen meg vannak elégedve e társulatnál.

— Szentesről értesülünk, hogy a kaszinó létesítését nem a tudósított emlitte választal, hanem más ki nem beszélte nehézségek akadályozták; továbbá, hogy nem az egész határt, hanem csak a szűkület verte el a jég. Az elsőre nézve azt mondjuk, hogy akár választálnak akár ki nem beszélte nehézségek mondjuk az akadályt, mindig olyanfele mad az, mit sokkal jobb volna oly nagy, tözszykóras magyar városban nem találnuk. Egyébiránt áldás békeség és mindenelőtt egyetértés!

— Székács József szűperintendens, miskolci utjában Aszódnál, aszódai és domonyi lakosokból alakult lovas sereg fogadta. Aszódon este f. Podmaniczky Ármán kastélyának udvarán 60 nemzeti szűnl lámpa világítása mellett zeneszóval s üdvözöl beszéddel tiszteltet a lakosság a báró unál szállva volt szűperintendensnek, ki az üdvözöl beszédre megható szavakkal válaszolt. A szűvát emléklése után a sokaság szép rendben visszament.

— Tűrr István, Garibaldí jobb keze, szűlletésre magyar (Baján szűlletett), 1848-ban az ausztriai hadsergehez, a főherceg Ferenc Károly 52. számú gyalogezredben (hídfogadó kerület Péc) mint hadnagy szűlgált s Búffalora mellett a piemontiakhoz ment. 1849-ben a badeni fölköl se-regen szűlgált. 1853-ban Szardíniában volt, nem sokára Tűrkországha ment, hol a krími háború alatt mint angol lögyívő lépett föl. Ez állásban bizva, lövőárlás végett Olahországha ment s az ausztriai hadsereg által elfogott. A haditörvényszék, az ellenséghézi szűk vénye miatt, halálra ítélt, mely ítélet, az angol királytól közbenjárására, az osztrák birodalomtól szűmlétesre lön megváltoztatva. Ezírtől fogva Tűrr fölválta Genubán s Turinban élt, míg 1859-ben Garibaldí mellé állott. Mintán Garibaldí hadjárataiban magt fölbbizben kitüntette, Garibaldí első hadsegédévé lön kinevezve ezredesi ranggal. Legközelebb, mint mondják, tábornok lett.

— Tisza Kálmánt, ki ifjú szép nevével Degenfeld Ilva grófnővel a mézes heteket Geszten földi, éjzenével tisztelte meg a közönség, mely alkalommal a „Szűvát“ is énekelte.

— Megkaptuk a „Pesti Kereskedelmi Lap“ mutatóvámszámat. Szerkesztője Dux Adolf hazánkba, kit a „Pester Lloyd“ melletti sikeres működéséről, a magyar irodalomnak a német közönség előtt jeles ismeretéről és részént eredeti részént fordított műveiről ismer a nemzet. A lapot kiadja a pesti hítes alkalosk testülete. Mindenesetre nagy nyerevényül tekintendő ez új folyóirat mind a gazdának, mind a kereskedőknek s szűvniköl kívánjuk, hogy sikerrel oldja meg föladatát. Megjelenik hetenként háromszor. Előfizetési díj: Pesten házhozhordással egész évre 6 frt, félvre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 krt. osztr. pénzben. Hirdetési díj: háromszor hasábozott sorát először 7 ujakraj, másodsor stb. 5 ujakraj. Levelek, előfizetési pénzek és hirdetések bérmentve a „Pesti Kereskedelmi Lap“ szerkesztő-kiadó irodájához (Wodianer F. nyomdájába, Pest, Erzsébettr 3-ik szám alatt) utasítandók.

— Magnan kapitányt, aki egy francia gőzhajóval Bajorországól kezdve megy lefelé a Dmún, a parti lakosok mindenütt örömkülfátásokkal üdvözli. Bizony szép is az, midőn francia hajó jön ily messze földre a magyar Dmúnra.

— Bécsi lapok írják, hogy egy küzel faluban fűrés közben valaki a vízbe fulladt volna, hacsak egy naposmas ki nem menti. Ez utóbbi jelentést tesz a helységbíróról s kéri a hatóság által az életmentőnek kiűztött díját. A förtöveszi az esetet, de vizgázatlanságból bélyegtelen papírra, melylél midőn a naposmas, mint bizonyítványt, az illető hatósághoz a díjért megy, az őt a bélyeg hiánya miatt, 42 krt büntetésre ítéli. — Ezen a paragrafusokhoz ragaszkodó szűroság már most, ha a naposmas valamiken a díjat meg nem kapja, azt fogja eredményezni, hogy élte kőekázatásáért 42 krt fizethet büntetésül.

— Nemrég egy asszonyt két fiatal lányával Adoró Kulára menvén, a kocsiba fogott tízes tárgy lo Kulához közel megramodott, a gyeplőt tartó fiatal ember a kórol leest, a két fiatal lány a kocsiból kirogott, hasonlóan akart tempu az anya is, de ugásról krt krolinájának acélkarimája beleakadt a kocsiját kllécsébe s így hurokolták őt tova a vágató lovak több száz lépésnyire, miközben oly tetemes sérüléseket szenvedett, hogy följógyulással kevéssé a remény. És mégis vannak még e természetellenes vesztetek pártolói.

— A „Debr. Közlöny“ panaszok, hogy egy ottani rajztanító következetesen vonakodik magyar tanoncainak magyar bizonyítványokat adni. A nemes város igen jól tenné, ha ezen tanítónak vonakodását fizetését kiszűlgáltatni. Talán ez meggyőztárá betegségétől.

Szegedi sétat.

XII.

Szokás szerint ismét esedezünk! Ma-holnap odajutunk, hogy semmiféle ígéretnek hittel nem alunk. Most is meg volt a szép ígért, de teljesedésé nem ment semmi: m. b. 29-én „itt még nem látott nagyszerű ragyogó tűzijátékot” kedveskedett a közönségnek Szutter ur. Egy német közmondás azt mondja: „Suszer bleib bei deinem Leiste!” Én is azt mondom Szutter urnak, ki cégtáblákat és filókatok igen csinosan és műértőleg tud készíteni, de a tűzijátékhoz, amúgy polg. szabadalm. műtűzér, annyit ért mind én a bankócsináláshoz; az egész tűzijátéknál csak azt vetünk észre, hogy Szutter ur 60 krt kijátszott a zseblukból andékul, hogy valami egyebet látnunk volna, mint hogy egyre gyújtogatott ahelyett, hogy a meggyújtott tárgyak szép színekkel égtek volna, a közönség égett le várakozásában. Az előadott tárgyak következők voltak: 1. „Tréfáskerek”, mely hatszor változik és mindig más színt mutat, ezen kerek megtette azt a tréfát, hogy egyszer sem változott és csak egy színt mutatott, ajánlható némely politikusnak, ki minduntalan mást színt játszik. 2. „Szélmalomkerek”, mely egymással szemközt jár s középe háromszíni koszort mutat, miután a hold teljes fényében nem ragyogott, a sötétiségtől sem a szélmalmot, sem pedig a háromszíni koszort nem láthatuk. 3. és 4. „Futókerek két piramidál”, ezen futókerek sehogyan sem akart futásnak indulni, pedig a műtűzerek ruddal is hajtották, de mind hiába, ő csak megállt a maga helyén, minden kísérlet dacolva, mind a Lacikonyha. 5. „Még nem látott pokoli kocsi”, melyben kilenc kerek egyzserre megy, és minden kerek külön színt mutat, nem tudom találok-e, ki a pokoli kocsiaszt azelőtt nem látta, de annyi bizonyos, hogy most senki sem látta, a kerek sehogyan sem forogtak, talán ha Szutter ur Bransvetter ur által készítettett volna kerekeket; azok bizonyosan forogtak volna. 6. „A magyar nemzeti címer”, nem szeretnék ha nemzeti címerünk így gyöngye fényben ragyogna, voltak még „számtalan legszebb színi repénytűk”; ezek közt Róza és Anna szintek fognak a légbe magasan szállni, melyekből megfordulásukkal különféle színes gyöngyök fognak mutatkozni, igaz, hogy látnunk igen kedves Rózsákat és Annákat, hanem csak lent a közönség között voltak különféle szintek: ugyint kék és fekete szintek, kik mint jó holdnyégek gyöngyökként ragyognak az életben.

A Pesten is megfordult szerb tamburások körünkben vannak. Hétfőn este a felsővárosi volt kaszinó helyiségében hallatták játékukat. Hídeig idő lévén, a vendégek nem maradhattak a ház előtti sétányon, hanem kénytelenek valának a háza szorúlni, mely a szó betűszerinti értelmeben annyira megtölt, hogy számosan visszamentek. Ritkán valék oly lelkesültségnek tanja, mint a minő ezuttal itt nyilvánult. Szerb testvéreink számosan valának jelen, s vásár lévén, nem csak helybeliek, de a vidékről is, sőt volt közöttünk két szerbországi tanár is. Nem irhatom le a hatást, melyet a tamburások által igen ügyesen játszott magyar és szerb noták keltettek, de még kevésbé a lelkesedést, melyet a két hős nép testvériségére emelt egypár igen talpraesett fölkeszöntés idézett elő. Mondanom sem kell, hogy szerbön vendégeink tevék a köztszettel tárgyát, kiket régi jó szokásaink szerint karjukon magásra emelve, éltették a fölkelésült magyar fiúk, s kik, ha visszatérnek hazájukba, szólhatnak majd azon valódi testvéri érzelméről, melynek tanúi valának közöttünk; azon érzelméről, mely két hős fajt, a testvériség és az érdekegyezés, szétválasztatlan kapcsával tart immáron egybefűzve. Tizenegy óra felé meglágyulván az idő, a szabadban a fák lombjai alatt folyt a mulatság, folytonos jó kedv között, kiválgos kiraviradt. **Kemény.**

Néhány szó a rózsákról a szegedi rózsákhöz. Remellay Gusztáv.

Felítte esedezünk, kik azt hiszik s írják, hogy a keleten, nevezetesen Damaskus vidékén és

a görög szigetekben¹⁾ virul legtöbb s legszebb róza, mert sokkal, hasonlíthatatlanul sokkal több szép róza diszlik a szegedi hölgyek arcain, mint összesen az egész keleten és talán épen azért, mert minden szegedi hölgy, ki a tükörbe néz, két báj-rózsát lát pirosítani arcán, tartotta föl magát annyi századon át nemzedékre nemzedékre a plünküdi rózsáin, mert szép költői hagyomány azon ősi regékről, melyek ázsiai hazájukból hoztak ide e vérebel szerzett s annyi némes viráztatta földre párdnos őseink.

Azt, amit ezen ősi rózsáinnepről a történelem s hagyomány nyomán s a még most is hazánk némely vidékein divó szokások után több író följegyzett, fogom kegyeteknek szegedi szép hölgyek e ikkben elmondani, mert meg vagyok győződve, hogy kedves lesz kegyetekre nézve tudni, miként éltek meg már a legregibb időkben ősnők azon tünnetet, mely most (s ez kegyetek nagy becsületére valik s Szeged ősi magyar jellege fölül szép tanúságot tesz) mindössze is csak két vagy három vidéken divik még.

Mielőtt azonban magáról a plünküdi rózsáinnepről szólnék, szabadon általában kegyetek testvéreiről, a rózsákról beszélnek.

A rózsák, mint a görög s római regék²⁾ mondja, elején mind férferek voltak s csak később nyert egy részök piros színt annak örök emlékeül, hogy egy rózsabokor virágaira egy szép ifjú sebeiből kifacsérendt véresepek estek.

Hajdan, — a legregibb időkben így szól a római s görög regék³⁾ — akkor, midőn még Dianna — a vadászat istennője — nympfát⁴⁾ kísértelte dízte a földi erők szarvasait s őzeit, élt egy csodaszépségit, Adonis nevű ifjú.

A szerelem mindenható hatalma elől az istennők sem voltak mentek, mert legyen bár istennő vagy földi lény, királyi vagy köldsűnő a hölgy, a természet örök s változhatlan törvénye szerint szeretnie kell, mert a szerelem heve a női szív élet melege, s a hölgy valódi élete csak akkor veszi kezdetét, midőn kifakad keblében a szerelem első ilyolya.

A vadászat istennője megszerette Adonist s ez hélvél viszonáz Dianna szenvedélyes szerelmét, s azon nap óta, midőn először találkoztak egy ajkuk, elválaszthatlan kísérője lön az istennőnek a szép földi ifjú.

Egy este terebély tölgy aljában pihent Dianna karjai közt Adonis, s im vad közlegetést hirdette az ebek vagy. A deli ifjú kibontakozott Dianna karjai közül s látván, hogy egy vadkaut kergettek föl a kopók, feléje sietett s amint közel ért hozzá, utána röpíté adatait.

A talált vad bűsz dühvel fordult meg s mire Adonis segédrele sietett az istennő, már halálán megebezt keblét s a baldokló szerelmes keble véreből néhány csepp a közel zöldelő rózsabokor fehér virágaira fecesent.

Dianna azonnal az istenek lakhelyére Olymp hegyre⁵⁾ sietvén, esengve kérte atyját, támaszsa föl halottaiból Adonist, s Jupiter meglágyulva leánya kétségbeesése által, teljesíté kérését, sőt mi több, örökélettel ruházta föl s a föltienek közt sorozta Dianna kedvesét, mire ez előbbi fájdalom s későbbi öröme örök jelet akarván fültartani, megkérte atyját, hogy ezentúl a rózsabokor egy részének virága piros legyen, mintpirossá lön a róza, melyre Adonis vére fecesent.

S Jupiter teljesíté Dianna ezen kérését is. És mivel ilyképen a piros rózsák a szerető kebléből kifacsérendt virágokká nyertek szép színt, azonnal mind az istennők, mind a földi hölgyek kedvene virágaiá lönnek, s minden ősi s régi időkbeli nemzet áldozatainál, tünnepein s más egyéb szertartásainál nevezetes szerepet játszottak s a virágok királyiönének nevezetlek el a költők által, kik velük hasonlítják össze a nőnem bájos arait.

A festők Venust a szerelem istennőjét, a gráciákat⁶⁾ Psychet Amor kedvesét⁷⁾, Ganimedét az istenek pohárnokát⁸⁾, Bachust a bor istenét rózsakoszorúkkal fölkesítve ábrázolták s ábrázolják maiglan is: a szerelem istennőjének rózsaszüzek s bokrok áldozatait, s azon a vezetvén olympiai játékoknál, kültészetben, vívásban, futtatásban, kétkerekű szekér hajtatásban, nyilazásban, kopjavetésben s egyéb lovagi mesterségekben s testgyakorlatokban versenyeztek egymással Görögország ifjai, rózsákból s bábérlevelekből készített koszorúkkal jutalmaztattak meg a győzők.

A rómaiak s görögök, midőn vígadtak, rózsakoszorúkat tettek fejükre, ezekkel ékesítették

¹⁾ Az ázsiai s Európá közt lévő görög szigetek híresek arról, hogy gyönyörű rózsákat teremtesnek lakosaik; ezen s a damaskusi rózsákból készítettek a híres kékelt rózsaszál.

²⁾ A görögök s rómaiak számos isteneket imadtak; föltienek Jupiter volt s ennek egyik leánya Dianna, mint a vadászat istennője tisztelteték.

³⁾ Az istennők kísérőin.

⁴⁾ A régi római s görög regék szerint az istenek Olymp hegyén laknak hajdan, melytől Görögországnak van.

⁵⁾ Venus három gyönyörű kísérője.

⁶⁾ Amor a szerelem istenének tisztelteték.

⁷⁾ A római s görög regék szerint Ganimedé, kit egy nagy sas képeben vitt föl az égbe Jupiter, az istenek pohárnoka volt, s mint ilyen hordta föl az aubrozia nevé illatos mézes italt.

föl lakomatermeiket s díszesítették föl serlegeiket.

S minden népdal a legregibb időtől fogva rózsakoszorút viselt förtőin a menyasszony, s ez volt szokás a magyar ősi hölgyeknél is, mert a magyar regék szerint is a virágok közt a róza képviselte a szerelmet.

Igen, az ősi magyar hit is mint a szerelem jelvényét tűntette elő a rózsát, melyről több gyöngéd, kedélyes s szép regét találunk őseink hitében. Eszerint, ha a hölgy mint szerető s szeretett menyasszony halt meg, sirján első tavaszok rózsafa termett, melyből csakhamar lombos s virágzás bokr lett, ha a kesergő jegyes vagy férj könyei áztatták földjét.

A bokor első virága egyenesen a sirban nyugvó hölgy szívéből nyert élető nedvet, s ha a kedves vagy férj leszakasztotta s haláláig biven megrízte ezen első rózsát, biztos lehetett, hogy halála után odajutott lelke, hol elhunyt szépe vagy nője dicsőült szemlélővel egyesítették.

Az ősi magyar regék ezen biedelmére vonatkozik a nemzedékről nemzedékre leszállt s népdal ajákán maiglan is élő dal:

Sírom a róza
Galamambot várja,
Jer oda galamamb
Szakassz egyet róla.

Mely dalon kívül más számos, népdal közt mostaniglan fennmaradt dal s rege kezeskedik arra nézve, mily nevezetes szerepet játszott őseink regéitében a róza.

Igy azon hit létezett a fehér rózsára nézve, hogy míg a boldog szerelem közepette elhunyt hölgy sirján piros róza fakadt, az erőltetve férjhez adott s emiatt bűbájban vagy bármily más szerelmi szerencsétlenségéből eredt fájdalom miatt meghalt hölgy sirján fehér rózsabokor nőtt.

Ily értelemben szól az ősi legszebb regék egyike a szegény árva leányról, kinek kedvesét mostohája is szeretvén, ez által halálra kinosztott, s miután kiadta lelkét, vagy talán megöletett, kitettett az udvarba s ott találta meg holttestét kedvese, ki épen akkor tért meg a hadból.

A kétségbeesett ifjú kertjébe, mely addig parlogon hevert, tette el az árva lányt, mire tavaszra fehér rózsabokor nőtt könyei által áztatott sirján.

Ezen rege következtében lett a halál jelvényé a fehér róza, ezért tetteék fehér rózsakoszorú a holt leány s a koporsóját kísérő hölgyek fejére is.

Ellenben a vőfély, nyoszolyaleány, a lakadalmas nő s mint említtetem már a menyasszony is, viselnek minden vőfély és piros rózsabokorral, tűzérrel s koszorúkkal ékesítették föl magukat, mert a róza nem csak a szerelem, hanem egyzersmint a vígság, kedélyesség és bájak jelképe is volt őseinknél.

(Vége köv.)

V e g y e s.

— Egy épen oly szép, mint gazdag milánói hölgy azon sajátosság öltetét jött, hogy esőköket adon s fogadjon el pénzért Garibaldi számára. A esőkök és elodagás természetesen a férj belegegyezésével s jelenlétében történik. Ki e hölgyt egy esőkö akar homlokára, 20 frankot, ki pedig a hölgy homlokát akar megcsókálni, 10 frankot fizet. Mint mondják, e hölgy ily módon már szép összecsokkért szerzett össze a sziciliái jó javára. Ily túlságot szívesen megbocsát a világ a forrón érző hölgynek.

— Manna, rendkívüli nápolyi követ Turinba érkezett. Mitán azonban Piemont nagyon éhes és pedig Nápolyra, ez egyetlen Manna aligha ki fogja őt elégtlení!

✓ Valahol a csínai birodalomban egy becsületes ember párbajra hívott egy gazembert. Az utóbbit nem annyira a lelkesimet bántotta, mint inkább gonosz börtét felte a kihívótól. Mit tett tehát? Azt állítja, hogy soha fegyver nem volt kezében s hogy a vívás mesterségéhez semmi módon nem ért, hanem adnának neki határidőt, hogy akkor a vívásban gyakorolhassa magát. Eddig csak jól ment a dolog; hanem most következik a java. Mindjárt másnap elszaladt a mandarinhoz s keservesen nyavalygott, hogy becses életét ellen tőnek s hogy ő nem veheti két családja életét lelkesimeretére s többfeleket mondogott. A mandarin magához hívatta a Fihót s megkérte, ne bántsa a nyomorultat, mitán ugy sem boldogulhat vele, mert gyáva.

✓ A bécsi tanulóknak az ottani helytartóság megtiltotta, hogy kék és vörös francia szabású fövegeket hordjanak. A frak és nadrag, melyeket Bécsben hordani szoktak, szintén francia szabásúak, de azért megtiltva nincsenek.

— Palmerston termben, egy prágai úriember, ki a londoni állapiraj gyíldé tagja volt, Rotsehild b. következtől mondta: Láttam én itten (t. i. Angliában) minden jól megy; ha Önök is valamivel többet bírának ebből a levegőből mit mi itten szívunk, Önöknek is ép úgy lenne. A tisztelt ur e szavakat följegyzésre méltónak találta, s a prágai „Bohemiá”ban közlé is tette. Pál mes-

